

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr — Községeknél, körjegyzőknél és tanítóknál 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos peticior ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frtál több.

Váljunk el!

(D.) Senki sem állithatja, hogy a családi válság valami örvendetes eseményt képez, midőn a két egyén, ki mint férj és feleség holtiglan tartó szövetségre lépett, elhagyja egymást, a szentnek tartott köteleket megtépi. Sohasem történik ez megelőző szenvedély nélkül és ritkán jár egyik vagy másik félnek romlása vagy éppen tönkremenése nélkül. Mert a mit Isten egybekötött, ember el ne válassza.

Az ókorit felváltó új civilizáció századain által ilyen viszony fejlődött az egyház és állam között. Magyarországon pedig kiváltképpen. Magyarországon mint apostoli királyság szerepel kezdet óta az európai népcsaládok között, s címerébe foglalt kereszt kifejezi azt a benső viszonyt, melyben a magyar állam az egyházzal volt összekötve, csaknem egybe olvasztva. Régi országgyűléseink csaknem a vegyes zsinatok képét viselik, a magyar alkotmányos élet története egyuttal egyház-történelem, annyira kölcsönösen áthatotta egymást nálunk állam és egyház. A magyar király egyuttal az egyház apostola, messze terjedő egyházi jogositványokkal.

Egyik a másikkal összeütközésbe nem jöhetett, hanem mint két testvér, különböző hivatással ugyan, de egy ugyanazon

célra törekvéssel működött mindkettő a nemzet javán, az imperium és sacerdotium. A király a béke idején templomokat emelt, a püspökök a háború idején karddal szolgálták a hazát, mindkettő a béke és háború idején egymás mellett volt. Soha egymás ellen.

Ilyen az állam és egyház természetes viszonya. Külön két társaság, egymástól megkülönböztetve, de nem egymástól elválasztva, legkevésbé pedig egymás nélkül vagy egymás ellen dolgozva. Hiszen az, aki miatt mindkettő létezik: az ember, nem két, de csak egy individuum; nincs külön alattvalója az államnak és külön az egyháznak, hanem ugyanaz: a keresztény polgár. Emiatt van a két hatalom, az állami és egyházi; ennek az egynek amaz a földi, ez az örökkévaló javát gondolja. A kölcsönös összeköttetést, a baráti együttműködést a két hatalom között a gondozottnak azonossága követeli. És ez annak a rendelkezése, aki a társadalmi embert alkotta, Istené.

Ezen nem változtathat senki, hacsak a természet rendjét nem akarja megbolygatni, amit senki boszulatlanul nem tehet. Az állam fizikai erővel segíti az egyházat, az egyház meg erkölcsi szankcióval kíséri az állam működését.

Igy is volt ez nálunk a legújabb ideig,

mindkét hatalom ismerte a maga jogkörét, s ahhoz ragaszkodott. Elválásra, a kölcsönös viszony megszüntetésére az állam sohasem gondolt, az apostoli királyság eszméje szent volt előtte. De ha ez sem volna, az állam a maga jól felfogott érdekében sem kívánhatja az elválasztást.

Manap azonban közkeletű a jelszó: váljunk el! Ez az egész multnak halomra döntését, s Magyarországnak, mint egyháztól elvált, ú. n. felekezeten államnak új alapokon való felépítését jelenti. Közvetett okául mondják ennek a 48-ban beállott változást, mely az egyházak egyenlőségét mondotta ki, aminél fogva az állam többé egy egyházzal sem állhat különösebb szövetségben; valódi oka pedig a modern államjogi theoria, mely nemcsak az erkölctől független jogot hirdet, de egyuttal az államot — Hegelféle ábránd szerint — elégnék tartja önmagában az emberiség körüli feladatok megoldására. A modern világnézetnek kifolyása ez, mely oly mélyen áll a keresztény világnézetten alul s melybe jogászaink annyira bele vannak bolondulva, hogy az egyház rendeltetését s az államhoz való természetes viszonyát többé megérteni sem képesek.

Igaz, hogy ez az elmélet mindenfelé elfoglalta a jogi tanszékeket s azért sokan

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

SZUDÁK.

Három ember vala az egész vidéken s főkepp Surányban. Koldusbíró volt. Ismerte a község apraja-nagyja, remegett tőle minden csavargó, minden odavetődött utszéli csövesek, vagy a más rayonbeli koldus. Bútykós, bogos fűtykőseivel sokkal különb tekintelye volt, mint a járási szolgabírónak az ő pandurjaival. Ezek a lehitők csak arra valók voltak, hogy verekedést, igazi véres patáliát csináljanak, valahányszor a falubeli legények mulatoztak a kocsmában. A pandur amolyan elcsapott szolgaleány volt, ki kerülte a munkát, vagy kiszolgált katoná, ki megszokta a renyhéséget és nem akaródzott többé beszegődni az eke szarvához: hát felesapott vármegyei pandurnak, és puskájának meg a főbíró pártfogásának biztatásában csak úgy félvállról nézett a „parasztra”, hogy minek is teremtette azt az Isten. Minek?

Nem egyszer hallottam gyerekkoromban panaszkodni a szolgabírót, hogy több gondot okoznak neki pandurjai, mint a megye valamennyi földönfutó söpredéke, mert a csavargót el nem

fogják, a vasárnapi táncnál bucsunapján, meg biztos verekedést csinálnak, ha kiküldi pandurjait. A pandur nem háritotta el, hanem csinálta a verekedést. Hetvenkedő modorával közbe vágott a kissé borókás legényeknek. Oda ült az András-keresztlábu terítettlen kocsmaszalhoz, és azt akarta, hogy senki sem üljön a „stokhoz”, mikor ott a vármegye hajduja borozgat.

A legénynek meg több se kellett annál. Hogy őt egy jött-ment siheder elkeresse az asztaltól, melynel már szépapja is üldögélt. Őt, a törvénybíró fiát, kinek olyan szép négy szürkeje prűsköl az istállóban, hogy a szolgabírót csak úgy eszi a méreg utána. Ott ez a hitvány pandur kerresse a stoktól, kit a szolgabíró úgy csukat el, mint Julis huga a kocáit az ölbe. Abból ugyan nem eszik. No meg csak az kellene!

Aztán meg a bíróék Maresája olyan büszkén kacintgatott reá, táncosára, a szombat esti látogatójára: mikor látta, hogy a legény nem fél a puskától. Diadalittasan nézett végig a lánynepeken, mely ott állott széles körben, ropogásra keményített rokolyákban a táncosok körül.

A kissé pityókás legény nem engedett; nem akart elmenni az asztaltól; a pandur káromkodott, leszidta a paraszt összes menyéi hierarchiáját és valamennyi elvont fogalmát, amit csak

hallott valaha a katekizmusból. Végül fegyvert fogta és ráirányította a legényre. Maresa sikoltott, a lányok szétfutottak; az öreg Schwitzer, a hajlott nyaku kocsáros, bezárkózott lécekkel körülvert borraktárába, mely a kocsmá egy negyedét foglalta el a szegletben; és a réseken keresztül nézte, hogy mi fog itt kifejlődni.

A legény nem ijedt meg, hanem egy merész szökéssel odaugrott a pandurhoz és hirtelen megragadta a fegyver csövét. Azt hittem, emberhalál lesz mindjárt. A pandur szeme villogott, kétségbeesett erőfeszítéssel iparkodott kicsavarni a legény kezéből a puskát; mi ha sikerül, biztosan golyót röpít a legény mellébe, vagy a szuronyt a legény testébe mártja. A legény tudta, mi lehet a vége. Ujjai oly göresösen szoritották a puskacsövet, mintha csak rákóvácsolták volna. Mint aki a malomkerék alá esik, ha csak egy pillanatra lankad az erőfeszítés, veszve van. A pandur nem respektálja többé az utasítást, hanem feltámad benne a bestia.

Egyszerre csak lárma támad az udvaron: — Szud! Szud! — kiáltja vagy ötven torok.

— Brum! Brum! — hangzék rá a felelet, s úgy megremültem, mert azt hittem, a pandur elsütötte a duplapuskáját. Nem, a puska még ott ugrált a két küzdő kezében. A hangos kacagás

azt gondolják, hogy elmaradt ember volna, aki ezt után nem mondaná. Pedig hát hamis ez a theoria, akárhányan is hirdetik s az életben keresztülvihetetlen, mert természetellenes s Concha az ujkori alkotmányokról irt műve a tanu rá, hogy az államot a theoria értelmében az egyháztól teljesen elválasztani eddig sehol, még az egészen külön fejlődésű Amerikában sem sikerült, hanem igenis sikerült állandó harcot előidézni az állam és egyház között.

Jog erkölcsi alap nélkül erőszak, állam egyháztól elválasztva természetellenes állapot.

De még a vallások egyenlőségének kimondása esetén sem látjuk az államok és egy bizonyos vallás közötti viszonyt megszakítva. Lehetséges ugyanis bizonyos bensőbb viszony az állam és egyház között a többi egyenlősített vallások hátránya nélkül. Így látjuk, hogy a modern jogi elméletek dacára Angliában az anglikán egyház állam-egyház, Németországban a lutheránus, Olasz-Franciaországban a katolikus vallás az előbbreváló, Oroszországban meg a görög keleti éppen nemzeti vallás. Az amerikai államokban a többség vallása részeseül előnyben.

Mi nálunk, hol kevés a gondolkozó ember, nem így nézik az elméletet, hanem egész terjedelmében át akarják ültetni az életbe. Nem tekintik a történeti multat, nem az ország fejlődését, nem egészen különleges viszonyait, melyek még a külföldi államoknál is kevésbé kedvezők a magyar állam és egyház elválasztásának elméletére, mégis egész erővel neki indultak annak a megvalósítására. Ezt célozzák az igazán hajuknál fogva előrántott egyházpolitikai reformok is, melyek úgy szerepelnek most, mint az egyháztól független állam szükséges intézményei. Azt mondják, az egész vonalon meg kell csinálni a modern magyar államot, mert ezt kívánja a haladás esz-

méje. Hát hiszen a nemzeti épület jó karba helyezése, kipróbált alapokra fektetése, kívánatos dolog, de frázisokkal eddig államot biztosítani nem sikerült. Nem lehetett eddig sehol teljesen elválasztani az egyházat az államtól s az egyház rovására felállítani az állam független intézményeit. E kettő, állam és egyház, természetesen, Isten rendelte szövetségre van utalva s a 60-as években Cavour, majd Montalembert után annyit hangoztatott elv »a szabad egyház a szabad államban,« mely az egyháznak az államtól való elválasztását mint jelszót hozta forgalomba, frázisnak maradt, vagy az egyház üldözésére vezetett.

Ne várja azért senki, hogy nálunk a papság támogassa az életbe lépendő új reformokat, mert az egyház elválasztásának az államtól az állam érdekében se lehet barátja. Ha valami reformra szükség volt, azt nem így terjedelemben s nem így módon kellett volna csinálni. Ilyen eljárás, a modern jogi teoriáknak illetően forszírozása csak oly embernek tetszhetik, mint Beksics, aki »Kemény Zsigmondjában« egyenesen kimondja, hogy a vallás többé nem államalkotó tényező.

Az egyház mindenkorra meg akar maradni természetes viszonyában az állammal, mert a természeti kötelékeken semmiféle haladás és semmiféle hamis elmélet nem változtathat. Ha azonban államférfiaink tovább akarják csak fejleszteni az elválasztást, ez az egyház nyomására fog vezetni ugyan, de egyről biztosak lehetnek, hogy nem így fogják emelni a magyar hazát.

Politikai dolgok. A szüneti idénynek is meg van a maga politikája, ha nem is hoz felszínre új mozzanatokat, legalább évődik a régiéken. Nálunk most első sorban az anyakönyvvezetők kinevezése foglalkoztatja az embereket. A felügyelők után most hozza a hivatalos lap a kerületieket. Ugy látjuk, hogy mindenféle jegyzőket nevez ki a miniszter ilyeneknek, mert nem tehet másképp. Két is nevezzen ki, ha már egyál-

talán kell új anyakönyvvezető? Pedig az új intézmény megkedveltetésére ez körülbelül olyan hatással lesz, mintha a finácot nevezték volna ki anyakönyvvezetőnek, a közönség sok helyütt ezt a két ember-kategoriát egyformán szereti. Tekintve a sok fegyelmet, mely eddig is nagyban emelte a jegyzők tekintélyét a községek szemében, tartani lehet attól, hogy beteljesedik a »Magyar Hírlap« felelme, hogy az új anyakönyvvezetők és esketők, az új intézmény »porkolábja« lesznek. Hol van még a reformok anyagi oldala, a rengeteg teher, mely a községekre és adózókra hárítani fog s melylyel csak ezután fognak megismerni az emberek? Avagy a jegyzők ingyen fogják viselni e hivatalt, mikor ma a hivatalnok egy lépést se tesz ingyen? — A másik politikai mozzanat az Agliardi-ügy a megyékben. Szalavszky trencsényi főispán tulbuzgóságában Bánffy-nak fiaskójáért bizalmat szavaztatott megyéjében, s felszólította a többi megyéket, hogy ők is ezt tegyék. Eddigél három: Moson, Győr és Fehérmegye közgyűlése ad acta tette a felszólítást, nehogy még jobban blamázza a miniszterelnököt. Sajátszerű egy ember ez a Szalavszky. Ő mindig a helyzet embere és ki tudja azt használni a maga javára. Szapáry Gyula fedezte fel Nyitrán Zichy József volt pozsonyi főispán ajánlatára. Ezeknek odaadó emberök volt, míg uralkodtak. Amint letűntek a szüpadról, Szalavszky megtagadta őket s a legodaadóbb embere lett az utónok jött ellenkező áramlatnak. Leszavaztatta politikájukat s most szolgálja Bánffy, egész blamátlásig, míg nem jön egy harmadik, aki miatt ismét Bánffy lesz kész megtagadni. Tehát modern ember a javából, annyira, hogy már b. Fiáth fehérmegyei főispán sem akarja őt követni, aki pedig érti a mai liberalizmust. Nyitrán azt szokták volt róla mondani főispán korában, hogy ha valakinek ígért valamit, az biztos lehetett róla, hogy semmit sem fog kapni. Nem esoda, ha a nagy politikában is bevált — trencsényi gyöngyvirágnak. — A harmadik mozzanat a katolikusok tanakodása a »Magyar Állam«-ban a teendők iránt. Felmerült a »passiva assistencia« eszméje, melyet már Szilágyi is említett volt, hogy a kath. párok a polgári közeg elé való járulás nélkül is, egyszerűen »mezlepve« a plebánost, kössenek egyházi házasságot. Felmerült a kath. tanítók anyakönyvvezető-sége stb. Hasznos eszmecsere ez, de mindenesetre döntő lesz majd a püspöki kar instrukciója. Ránk nézve a fő, hogy kath. elveinkből egy jöttöt se adjunk fel s ahhoz, ami vallássértő, ne kooperáljunk. — A szüneti idénynek is meg van tehát a maga politikája, kivált most a nagy reformok életbeléptetésének idején.

Levelezés.

Radegund 1895. aug. 1.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Igazán nem érdemes betegnek lenni; ha valamit nem néznek, megtenném az orvosomnak azt,

mely kívülről bevetődött, mutatta, hogy sokkal ártatlanabb dolog volt az a puskalövésnél.

A lárma ismétlődött, mihelyt a kacagás megszűnt. — Szud! Szud! — zugott újra a mulató sereg.

— Brum! Brum! — dördült rá a válasz, mintha elsütöttek volna amolyan két kölyök-mozsarat. Szájról-szájra szállt a kacaj, a nevetés, mely csakhamar véget vetett a két gladiator élet-halál küzdelmének odában. A koldusbíró belépett s közbevetette magát, mint két malomkö közé. A puskát egyik sem akarta elereszteni. Göresösen fogódzott belé mindkettő, mint a hajótörött a mentő-gerendába, tudta, hogy aki elbocsátja a kettő közül: az veszve van. A koldusbíró suhintott egyet bunkósbotjával, mint egy jogarral a két küzdő feje felett.

— Ereszd el azt a puskát, — mondá a legénynek.

— Nem eresztém, — szóla a legény — mert leszür.

Es egy tekintet a felbőszült pandurra, megértette a koldusbíróval, hogy a legény felelme nem alapos.

— Ha nem bántod, vissza adom a puskát, — mondá most a pandurhoz fordulva. Ez még néhány rántást iparkodott tenni, hogy saját ere-

jéből nyerje vissza fegyverét, de hasztalan. A koldusbíró ismét suhintott füttykösével a két küzdő felett. Veszedelmes szövetséges volt; akihez szegődik, az megnyerte a csatát. Ezt belátta mindkettő, még a pandur is, különösen mikor látta, hogy ellene van a közvélemény; bekét kötött. A pandur birtokosa lett puskájának, a legény meg ép bőrének.

Az izgalom, mely néhány perc alatt a tetőpontra hágott, ismét alászállt csendes medrébe. Marcsa nagy óvatosan felemelte keményre vasalt piros felsőszoknyáját, s az alsónak zsebéből kihuzott egy gazdagon himzett fehérkendőt, melynek egyik sarkában csomóba kötve néhány papiros-hatos volt egészen összezsugorodva. A leány kivett egyet belőle és hálából, ámbár kissé elpirulva, odatette a koldusbíró elé, hogy igyék rajta egy messzöt.

Az öreg koldusbíró hamiskásan csipet egyet a parasztleány piros pozsgás arcán, mire egy hirtelen fordulattal elugrott úgy, hogy kilenc szoknyája közül hét egész vízintesen penderedett szét, akár egy balletáncosnőé.

Az öreg Szudák ettől a perctől rokonszenves ember lett előttem; soha sem tudtam elfeledni azt az izgalmas jelenetet a kocsmában, melynek szomorú kimenetelét elhárította. Deák-

koromban is gyakran beszédbe ereszkedtem vele; érdekesen tudott beszélni világot járt mozgalmal multjáról. Ott küzdött Novaránál Radetzky alatt; majd később Gyulay táborában Magenta és Solferino mellett; elbeszélésében akkorákat ánzárgolt, hogy égnek meredett a hajam szála. Volt benne valami a hősből és valami a neveltségéből. Neve is kettő volt. Középből Styevlík bácsinak hívtuk; de ha távolabb voltunk tőle, és biztunk, hogy utól nem ér, akkor fejéhez vágtuk a Szudák nevet, mely tudja Isten, honnan ragadt reá. Ő viszont közénk hajtotta farkosbotját, mely bukfencet vetve a levegőben, úgy szétrébbentett bennünket, mint Szudákékat valamikor Magentánál.

Hanem semmi sem hozta dühbe annyira az öreg obsitost, mint mikor a lányok, legények ifju népe Szud! Szud! kiáltással üdvözölte. Eleinte káromkodott, magyarul, tótul, olaszul, ahogy jött. A gunynév tudvalevőleg olyan, mint a lepra, aki egyszer megkapta, az nem tud többé szabadulni tőle; az már bele hal. Olyan, mint a feldühödött méhraj, minél jobban hadonáz valaki, annál inkább felingerli. Szudák is belátta, hogy tanácsosabb lesz jó arcot vágni a rossz jatekhoz s a Szud! Szud! kiáltásra mindig Brum! Brum-mal felelt. Hogy miért, azt nyilván sohasem fogja megfajteni a világtörténelem.

hogyan jussz is olyan egészséges lennünk, mint a makk. Már csak azért, hogy engem ide küldött ebbe a desperatus pátriába. Meztláb járok, bepólyáznak hideg lepedőbe, mint egy mumiát. Brrr! Borzong a hátam, ha csak rá gondolok is. Látott már valaki ilyet? Aludt tej reggel, aludt tej este és semmi más, csak aludt tej. Minap megvágtam az ujjam, hát azt hittem, hogy vér helyett savó fog folyni belőle. Az ugyan még nem történt, de két hét múlva az is be fog állani, ha t. i. addig meg nem szokom.

Egyébként megvagyunk; sok itt a magyar, naponként összejövnék a Neumayer villában, vagy a festői fekvésű Cursalonban, hol Holdházy János vál. püspök, meg Csutor Pál, igazságügyminiszteri tisztviselő képezik a társaság gyapontját.

Összetartunk. Minap magyar isteni tiszteletet is tartottunk, melyet Holdházy püspök ur végzett, Csutor Pál énekelte az Im arcunkra borulunk, Rakovszky Aladárné urhölgy Liszt Ave Mariáját adta elő remek sopran hangon; magam orgonán kísértem. Bámultak is a stajerek, mert magyar isteni tisztelet itt ritka vendég.

Egyébként mikor vége van a fürdő-torturának az erdő fenyevesében keresünk üdülést; kirándulunk a Polensteinra vagy az Ehrenfels bányatos romjaihoz, hol tág tudóval szívjuk az illattal terhelt, zamatos alpesi levegőt, meg a regalitást, ami itt a legnagyobb bűn, már t. i. nem a regalitás, hanem a szivar. Este a kuzlizonál néhány exotikus társunk is van, don Pacheco de Pereira Inez leányával és Carvalho de Almeida portugál kereskedők Coimbra-ból. Ez utóbbi minap 9-et dobott és magyar szokás szerint rádiktáltunk, hogy mondyogjanak — kurgemäss — két köcsög aludt tejet vagy tetszés szerint egy saját savót fog fizetni. Hja itt nem püspök, nem kriglivel, hanem köcsöggel fejezik ki a kicsapongást. A fürdő különben évről-évre gvarapodik a vendégekben, új és új villák teremnek a fenyevesek öleiben, mint eső után a gomba, melyek festői nyugpontokat képeznek a különben egyhangú hullámos tájon. K. I.

Ujdonságok.

Személyi hírek. *Oettingen Emil* herceg és neje szül. *Eszterházy Berta* (Eszterházy Miklós Mórle gróf nővére) egész családjával Zsigmondházára (Trencsénm.) érkeztek, mint Hohenlohe Clodvíg gróf vendégei. Ugyanott tartózkodik jelenleg *Gromon Dezső* honvédelmi miniszteri államtitkár ó excojája, ki csak most fejezte be póstyéni fürdőzését. — *Mórey Lajos* orsz. képviselő több heti távollét után Kissingenből Köröskénybe érkezett. — *Markovics János* a nyitrai neppárt fáradhatlan vezére *Skoluda Lajos* kíséretében hosszabb körutra indult Trencsénmegyébe, dr. *Franciscy Lajos* tanár pedig Svájcba utazott.

Uj tanárnő. Az irgalmas nővérek főnöke a napokban Nyitrára disponálta Trstyánszky Lenke Mari testvért. Budapestről az új polgári leányiskolához. Eddig a Ranolder-intézetben mint az ot-

tani tanítónő-képezde igazgatónője működött. Az elegáns modoru és irodalmi képzettségű hölgy, Székely Ferenc kuriai bíró unokatestvére, nagy nyereség az új intézetre, melynek többi tanerő is mind a budapesti andrássy-uti állami polg. isk. tanítónőképzőben nyertek képesítést.

Eljegyzés. Dr. *Kovács Ödön* jeles készült-ségű nyitrai aljárásbíró, jegyet váltott *Lakits István* birtokos és nyitrai takarékpénztári igazgató kedves leányával *Ellával*.

Halálozás. Kézdí-sárfalvai *Benkeő Géza* nyugalmazott királyi járásbíró jul. 28-án, 70 éves korában Galgócon elhunyt a boldogultban Benkeő László birtokos testvérét vesztette el. Fogadja mélyen érzett részvétünket.

A nyitrai önk. tűzoltó-egylet néhai özv. Knutz Julia hagyatékából Vagner József apátkaonok hagyatékai gondnok jóindulatú közbenjárása folytán 200 frnyi adományban részesült. Midőn ezt a nyilvánossággal közöljük, van szerencsénk együttal az egylet nevében halás köszönetünket kifejezni. *A parancsnokság.*

Az új nyitrai róm. kath. polgári leányiskolában, melynek megnyitására már előbbi számunkban értesítettük a közönséget, a beiratások augusztus hó három utolsó napján fognak eszközöltetni. Jelentkezhetnek az elemi 4, 5, és 6-ik osztályt végzett kath. növendékek I. II. és III. polgári osztályba s a polgári iskolából jövők a megfelelő következő osztályba. Beiratás 2 frt. Könyvtárdíj 1 frt és bizonyítványdíj szintén 1 frt, mely beiratáskor fizetendő. Évi tandíj 20 frt, megfelelő havi részletekben. — A polgári iskola mellett lévő internátusban egy-egy növendék a már említett iskolai díjakon kívül fizet eltartási díj fejében havonként 13 frtot, egyenruhák használatáért évi 10 frtot, zongora tanulásáért havonként 4, francia nyelvért ugyancsak havonként 1 frtot. A tartásdíj havonként, vagy megfelelő más részletekben lesz előrefizetendő. — Midőn az érdeklődő szülők figyelmét újból felhívjuk az új tanés nevelőintézetre, egyben megemlítjük, hogy minden további felvilágosításért az intézet tegeverfőnöknőjéhez, Borbély Saroltához, fordulhatnak.

Házcsere. A vármegye-utczában levő Fritzele házat, mint értesülünk, a helybeli hitelbank 14,000 frton vette meg. Idők jelo, hogy a magánbirtokosok lefelé mennek, a bankok meg gazdagodnak. A sajnos körülménynek talán az az egy előnyös következménye lesz, hogy idővel szebb, sorba illő épület kerül majd a mostani helyébe.

Beiktatás. Jul. 31-én tartatott meg Vág-Ujjalun a trencsényi Vágóninnyi kerület ujonnan kinevezett alesperesének, *Pick Antal* beickói plebános urnak ünnepélyes beiktatása. A szertartást a püspök ur ömeltósága megbízásából Lovaszer

János kochanóci esp. plebános végezte, aki az új alesperest a kerületbeli lelkészeknek egy szépen átgondolt beszéddel mutatta be, azon forró óhajnak adván kifejezést, hogy a rokonszenves új alesperes ezen kitünteto. De terhes allasat kitartás, viruló egészség és jó egyvetetés között az egyház és a drága haza javára soká tölthesse be. A diszebeden Rakovszky Géza országgyűlési képviselő és Sztrehay Pál beickói nagybirtokos is részt vett.

Kinevezés. *Jássik Ida* okleveles tanítónő a nyitra-sztrázsai állami népiskolához rendes tanítónővé neveztetett ki.

Póstyéből írják lapunknak: A betegek városa csakugy heinzseg a vendégektől, annak dacára, hogy Póstyénre ráragadt a szolam, hogy aki egyszer ott megfordult, az vissza nem tér többé. Ezt a szálló ígét némelyek ugy magyarázzák, hogy a gyógyviz gyökeresen kiirtja a bajt, mások meg a száalmas mellékkörülményeknek tulajdonítják, és akkor éppen nem hízogó jelentése van a szólamnak. Az utcákon ugyanis rettenetes por, a fürdőben piszok, a parkban gondatlanság, hanyag rendetlenség jellemzi a helyzetet. Hogy a fürdővendégek meg nem szoknek, azt csak annak lehet tulajdonítani, mert — mankón járnak. Aki csak néhány nagyobb külföldi fürdőt látott, annak okvetlenül feltűnik a különbség Póstyén és amazok között. Pedig ha egy kis gondot fordítanak a vendégek kényelmére, a szállók bármelyikében azok pontos kiszolgálására, nemcsak hazánkban, de külföldön is elsőrangúvá emelkedhetnek gyógyhelyeink ezen ritka gyöngye. Igaz, hogy újabb időben némileg javultak már a viszonyok, szép Cursalon emelkedett a park szelén, a régi parkot tetemesen megbővítették, de a fürdőhelyiségekben még a régi abderitai állapotok uralkodnak. A bérlő ugy látszik csak arra fekteti a súlyt, hogy hogyan szedje be a bért, de a vendégek kényelmére is történjék valami. Kívánatos volna, hogy a fürdő tulajdonosa szoriataná a bérlőt, miszerint legalább a trencsénytelepi-cinek nivójára emelje Póstyént és ne bizakodjék egyedül a fürdő versenyen kívüli gyógyvizében. A vendégek is szépen szaporodnak még pedig a legelőkelőbb társaságból. Most is itt van Lippe-Biesterfeld birodalmi gróf nejével Posenből, Hobe bárónő, dandárparancsnok neje; Gromon Dezső csak a napokban utazott el.

Panasz a városban. A végzett esatorna és járdamunkálatokért minden háztulajdonos köteles a rá eső részt megfizetni. Ez ugyan egészen természetes dolog, de nem az, ahogyan most a követeléseket végrehajtják. Széjjel küldenek litografált lapokat, melyekre ki van írva egy-egy jelentékeny összeg s mint átvéő minden további jelzés nélkül a városi pénztár szerepel. A dolog rendje az volna, hogy jeleztetnék a esatorna hossza, az egységért járó összeg s a járda területegységi értéke. Így kiki ellenőrizhetné, vajjon annyit kell-e fizetnie, mint amennyi a lapon áll. Az átvéő gyanánt pedig személyi szokott szerepelni. — Ilyen vaktában ma okos ember nem

Mikor a surányi cukorgyár udvarán megjelent, a cukorfinomító négy emeletének valamennyi ablaka megtelt kíváncsi fejjekkel, és száz torokból, mintegy szürő nyilzapor hullott reá a végzetes gúnynev. — Az öregot már nem hozta ki sodrából, Brum! Brum! kiáltással lövőidőzött szerteszét a dévajkodó népségnek. Ha már le kellett nyelni a keserű labdacot, legalább megédesítette ezzel. E szavára aztán olyan kacagásban törtek ki a gúnyolódók a gyárudvaron, hogy a kazánház rekedt gőz-szellentyűjét sem lehetett hallani többé.

Háborui élményeinek nem volt se hossza se vége. Ilyenkor aztán összezavart mindent, ellenséget, jóbarátot, mint egy katonai retirádanál. Még deákkoromban is ram akart tukmálni egy pár élményt, de már az én logikám sehogy sem tudta bevenni. Váltig erősítette, hogy a magentai csatában, odalépett hozzá Napoleon császár és megveregette a vállát e szavakkal: „Hallja, kend jól viselte magát Styevlik”.

Cyrusról mondják, hogy minden katonáját névszerint ismerte, hát mért ne ismerhette volna Napoleon is minden ellenségét, aki sokkal műveltebb ember volt Cyrusról. De nekem egyéb nehézségem volt, melyet nem egy könnyen lehet eloszlatni.

— És hogyan beszélt kenddel Napoleon?

— kérdem én sarokba szoritva az obsitost, ki magyarul meg olaszul legfőlebb káromkodni tudott; egyébként meg éppenséggel nem aspirált Mezzofanti hirnevére.

— Tótul, — volt a meglepő válasz.

— És tudott Napoleon tótul?

— No, talán olyan nagy ur nem tudott volna tótul — viszonzá egészen sértődve, — hiszen annak mindenféle nyelvet kell tudnia.

Az utca tanulatlan népe szentül hitt szavainak, kivált mikor néhány napra rá nagy fényes medálival a mellén jelent meg az emberek között. Az érem fényes pléből volt, rajta domboru alakban e két betű látható: N. S. Ezt a rébuszt sokan nem tudták megfejteni, de ő diadalmasan mutogatott reá, hogy ime Napoleon adta Styevliknek. Csakhogy a kitüntetés nem sokaig tartott, városkánk koldusai rövid időre Szudák boszuságára valamennyien megkapták ezt a vitézségi rendet, még azok a menházbeli vénasszonyok is, kik az ispita mögött legfőlebb kendert áztattak a magentai csata idejében. A varázs meg volt törve; a rendjelben nem hitt többé senki, de Szudák mindent kikutatni akaró szelleme csakhamar kiderítette e titkos két betű értelmét: felfedezte, hogy annyit jelent: „nás” (mienk) miben nagy szolgálatára volt azon körülmény

hogy Nagy-Surány mváros valamennyi koldusait így különböztette meg az idegenektől.

Gúnyneve üldözte őt amerre fordult. Elválaszthatlan volt tőle, mint az árnyék; ha kiment a gyöpre, hol óvodába illő gyermekek ludakat legeltettek, ha biztonságban érezték magukat, Szud! Szud! kiáltással üdvözölték; a legelőn lapdázó fiuk hangos hahotával ugyanazt ordíták fülebe. Beszélhettek azoknak rémes történetet a bibliából. Elizeus profétáról, két medve által szét-tépett 42 gyermekről, nem használt semmit. A nagyobbak azzal vigasztalták magukat, hogy hiszen Szudák nem Elizeus proféta, és ez egyben tagadhatlan igazuk volt. — Egyszer a Nyitra folyó partján találtam, mélyen aludt a fűzes árnyékában. Feje kopasz volt, mint egy biliárd-golyó, ajka, mely mindig idegesen mozgott, álmában Brum! Brum! szavakat hallatott. Jele, hogy még álmában sincs nyugta. Üldözött lelke még alvás közben is gúnyolódókat látott.

És ez így ment nemzedékről nemzedékre. Mikor az egyik generáció kinőtt a kamaszéveiből, utána jött a másik. Szudáknak szerencsétlenségére mindig meg volt a maga publikuma, mely nem is annyira gonoszságból, mint inkább azért hajigálta fejének a Szud! Szud! szót, mert az öreg oly szépen tudott rá kontrázni.

szokott tartozásokat fizetni, ezt a városi pénztár is tudhatná, — avagy nem tanácskozott az alispánnal?

A nyitrai iparos és keresk. tanonciskola értesítőjét vettük. Az iskola vezetője Bieliczy Elek igazgató. Hogy micsoda publikumból áll a tanoncok egyrésze, meglátszik a klasszifikációból, melyben az *Iskola látogatás* című rovat csakugy hemzseg a „kevésbé rendes” meg „rendetlen” kifejezésektől. A magaviselet „kevésbé szabályszerű” meg „nem szabályszerű” kitételektől duzzad. Ami nem is csoda, hiszen iparosoknak részben olyanok is mennek, kik éppen magaviseletök miatt nem bírtak boldogulni a tudományra előkészítő pályán. Jóllehet el kell ismernünk, hogy e sötétre árnyalt klasszifikáció mindinkább barátságosabb, nyájasabb arculatot vesz, minél fölebb megyünk az osztályokban; mielőtt meglátszik, hogy az a szilaj ifjuság is, mely oly nagy zajjal, lármával, cigarettázva szokott rohanni esti 8 óra tájban haza felé, évről évre szelidül, és az oktatás szelidítő befolyással van rájuk. Az iskolába beiratkozott 321 ifju, köztök 249 iparos és 72 kereskedő. Előadások csak a munka után, vagyis esti 6 órától 8-ig tartanak, a kereskedő tanoncoknál pedig 5 órától 8-ig tartanak. Képzhető tehát a tanfolyam munkája, kik egész napi fáradságról elesigázott ifjakat kapnak két-három órai oktatás végett. Ez magyarázza meg egyúttal, hogy az érdemsorozat mért kevésbé hízog, mint pl. a gimnaziumi ifjuságnál. — Az iskolában többi közt előadják a kiváló iparosok eletrajzát; a tanulók kötelességeit a mester iránt, a családban s a nyilvános életben; a céhek történetét, egészségtant, üzleti fogalmazást stb. Azon iparostanoncokra, kik nyáron különösen el vannak foglalva és jórészt a városból távol; külön *téli tanfolyam* van berendezve, melynek főbb tárgyát a mesterségokra vonatkozó rajz képezi. A kereskedő tanfolyam három, az iparosoké szintén három osztályból áll. Az iparosok közül 217 róm. kath. 32 zsidó; a kereskedőkből 17 katolikus 55 zsidó. Anyanyelv szerint, iparosok 83 magyar, 35 német, 131 tót; a kereskedőkből 18 magyar 54 német.

Nyitramegyei vasuti vállalkozó. A magyar kereskedelmi miniszter egy évre előmunkálati engedélyt adott a Nagy-Károly és Mátészalka közt építendő rendes vágányú gőzmozdonyra berendezendő vasut építésére. Az építkezés engedélyese nem más, mint *dr. Rudnyánszky Béla* budapesti ügyvéd, s a nagytapolcsányi kerület orsz. képviselője. Kívánjuk, hogy siker koronázza a vállalatot.

Tanítói tanácskozmány. A nyitrai kerületi esperesi kerületben Kingyera Károly júl. 25-én tartotta a tanítói tanácskozmányt Nyitra-Ujlakon, melyre a kerületből sokan jelentek meg. Az esperes-tanfolyag megnyitó beszédének aktualis napikérdést érintő része, némelyeknél elevenre talált. *Dr. Steinhöfer Gyula*, helybeli plebános felolvasásának tenorja oda konkludált: az is-

... Azóta évek multak el. Szülőföldemről elszakadtam, soká nem hallottam róla semmit. Egyszer véletlenül odavetődtem az állomásra s a közeli temetőbe éppen halottat kísérték. Elég népes volt a menet. Kérdem, ki halt meg? — Szüddák — volt a válasz. Ekkor eszembe jutott mindem bűnöm, mit a jó öreg ellen egykor elkövettem, s csatlakoztam a menethez. Letették a sirba s könyves szemekkel állottak körül a tátongó nyilást mindazok, kik az obsztost gunyolták valaha. Mikor az utolsó „Mityánkot” elmondották teteme felett, önkénytelen is kiszókött szájból: Szegény Szud, szegény Szud! — És amint a koporsóra hullott a kemény rög: Brum! Brum! hallatszott ki a sirból. Megrezentem. Engesztelőleg szóltam hozzá: — Ne haragudjál jó öreg, hiszen én nem akarok kicsufolni. Azóta megnémult; az új nemzedék nem is emlékszik reá; nem csufolja már az ifjuság, s ő sem kontráz senkinek többé. X.

Sziporkák.

Jelenet. (A síófoki színházban.) — Mit sir ön uram, hiszen ez az egész darab egy komikum?! — Nem is ezt siratom én, hanem a — belepti díjat.

A hűség probaköve. — Férjescském, hű leszesz-e te hozzám? — Nű hát vadjok én edj profét.

kola a templom szomszédságában épült rendszeren, annak jeléül, hogy az iskola a templom előcsarnoka. A plebános és tanító karöltve, vállvetve működjenek a nevelés és tanítás terén, csak így lesz áldás az iskolán.

Ingyenfürdő az árva gyermekeknek. Özv. Arnold Edéné Keltscha Nándor ur kérelmére megengedte, hogy a nyitrai „Roskoványi-menházban” levő szegény árva fiúk és leányok az egész fürdő-idény alatt a Szigetben levő szabad-fürdőben hetenkint kétszer, akármely napon délután 1—3 óráig díjtalanul megfürdhesenek. Hernin testvér, a nyitrai menház főnöke, a fürdőtulajdonosnak e nemes tettéért lapunk útján mond forró köszönetet.

Honvédek hadgyakorlata Nyitrán. Jövő hó (szept.) 8-ától egész 21-éig ismét nagy katonai látványosságnak leszünk szemtanúi Nyitrán. Ez idő alatt ugyanis nálunk lesz összpontosítva az egész IV. honvéd-kerület. Itt lesznek a 13. pozsonyi, a 14. nyitrai, a 15. trencsényi és a 16. besztercebányai honvédek. Ezekhez csatlakozik az egész 6. honvéduhuszárezred Vácrol, valamint két üteg tüzérség a közös hadseregből, Somorjáról. A számos csapat, remélhetőleg ismét szép pénzt fog hagyni Nyitra városában.

A bajnai méntelep áthelyezése. Nyitramegye 25,000 frtot szavazott meg a bajnai állami méntelep beruházására. Kostyal Pál polgármester most azon van, hogy a bajnai méntelep áthelyeztesse Nyitrára és a megye a méntelepnek szánt beruházást Nyitra városának engedje át. A méntelepet eddigi kombinációk szerint a nyitrai káptalan Zobor-alatti földjén állítanak fel, s nemcsak lóállománnyal, de a méntelephez osztott legénységből mintegy 120 emberrel szaporodnak Nyitra város lakossága is.

Mikor Pereszlenyi ur alszik. Felkérteünk a következő sorok közlésére: A Nyitramegyei Szemle 35-ik számában megjelent ama tudósításra „Mikor Pereszlenyi ur alszik” az igazság érdekében a következő felvilágosítással tartozom, annál is inkább, mert csekélységem is bevonatott, s így engem azon szinten óhajtatott feltüntetni a t. közönség előtt, mintha én az egész megtörtént dolognak a szülője volnék. — (Ezt tudósítónk nem mondotta. Szerk.) A mi illeti községünkben a reggeli harangozást, ez nem beszűnt, de csak megrendszabályozva lett. Ugyanis az előtt éjjeli nyugalomra — különösen a nyári időben 11-11-kor. Éjjelben 1 1/2—2 órákor harangoztak. Ez ugyar nekem sem tetszett, de mint lelképítő, nem akartam az ellen tenni, még végre dr. Pereszlenyi ur, ki mielőtt ezen ügy rendezve lett, hozám fordult, s midőn én ebben segédkezet nyújtani megtagadtam, a képviselőtestület elé vitte a dolgot, a hol, miként a kivett jegyzőkönyv bizonyítja, a következőleg határozatotott:

Jegyzőkönyv. Felvettett viaspapáthi községben 1890. évi május hó 22-én a viaspapáthi-községi képviselőtestületnek tartott rendes közgyűlése alkalmával. Jelen voltak az alólítottak 1-ső tárgy. 1-ször dr. Pereszlenyi Henrik bírtokos előterjeszti, hogy a község által eszközölt éjjeli, illetve hajnali harangozás időpontja meghatározassék. Miután a jelenlévő plebános kijelentette, hogy ezen községi harangozások egészen mások, mint azok, melyeket ő egyháziilag eszközölt; egyetértőleg és egyhangulag következőképen határozatotott: A községi hajnali harangozás az egész éven át — július havát kivéve — reggeli 4 órákor, július havában 3 órákor eszközölendő; az estéli harangozás pedig este 9 órákor teljesítendő. Jelen jegyzőkönyv felolvasás után aláíratott. — Dr. Pereszlenyi Henrik s. k., Tócsák Kázmér s. k., Turcsányi István s. k., Acs Ignác s. k., Csulák Ignác bíró s. k., Molnár Pál tvbíró s. k., Weisz Sándor s. k., Császár Nándor s. k., Kallenberger József s. k., Kuna Márton s. k., Kuna Péter s. k., Machó Wendel s. k., Machó József (+) Bartaky József névirő. jegyzőkönyvvezető s. k.

Ezek után jó lett volna a t. referensnek először a dolog mibenlétéről biztos tudomást szerezni, s csak így a nyilvánosság elé hozni. Ha pedig — miként saját füleimre hallottam — azért panaszkodnak, hogy községünkben az izraeliták hatalmaskodnak, azt ne csekélységemnek, de önönmaguknak tulajdonítsák, miután a községi szavazás alkalmából bár rosszat nem óhajtok, — mindig leszavaznak. — *Kallenberger József.* (A templom ügyei egyáltalában nem tartoznak a községi képviselőtestület elé. A plebános ur maga is beismeri, hogy segédkezet nyújtani nem akart. Nem tanácsos más tényezőknek befolyást engedni olyan ügyekbe, mely a lelkes, vagy a hitközség kizárólagos joga; mert aztán — evés közben megjöhét az étvágy. Szerk.)

Ledochowszki bíboros, a német kultúrharc kimagasló alakja, áldozarságának 50 éves jubileumát ünnepli Rómában. A Szedánnál diadalittas Bismarck 1870 óta elsöben az ó-katholiz-

mus pártolásával, majd 1873-ban a májusi törvényekkel egyenesen neki támadt a kath. egyháznak, hogy odadobja a porosz lutheránus állam-egyház lábai elé. Valóságos mintája lett a többi apróbb tyranusoknak, miként kell a 19-ik század végén a vallási türelmességet gyakorolni. Azonban a történelem tanúsága nála is ismétlődött. A porosz püspöki kar, a papság és a hívek rendületlenül kitartottak vallásuk jogai mellett. A centrum-párt növekedett. Bismarck börtönnel és bírságokkal felelt, míg a 80-as években belefáradva a meddő küzdelembe — Canossába vonult. — Áldozatainak elsőjé Ledochowszki Miciszláv guézenpözeni érsek lett, kit előbb mindenéből kifosztottak, azután 1874. febr. 2. és 3. közi éjjel elfogtak és az orosz-sziléziai határon fekvő Osztrovba hurcoltak. A berlini „Germania” az akkori időből most egy kis statisztikát állított össze, mintegy díszkeretül L. jubileumához. 1874-től 77-ig börtönbüntetést szenvedtek a porosz püspökök közül: Ledochowszki 2 évig. Melchers kölni érsek 1/2 évig. Eberhard trieri püspök egy évig. Martin Konrad paderborni püspök 1/2 évig. azután száműzetésbe ment, hol meg is halt. Brinkmann münsteri püspök egy hónapig. Janiszewszki pozsoni felsz. püspök 6 hónapig. Cybichowszki guézeni felsz. püspök 9 hónapig. 1875-ben elítéltek 241 papot, 136 lapszerkesztőt, 210 más polgárt. A kath. sajtó és a kath. mozgalmak vezetőinek megrendszabályozására 20 elkobzás, 55 letartóztatás, 74 házkutatás, 103 kiutasítás, illetőleg belezárás, 55 egyesület és gyülekezet feloszlás történt. — És valamint a század elején a pápát elfogató Napoleon sz. Ilona-szigeti száműzetésbe ment, midőn VII. Pius fogságából — magyar huszárok által kísérve — dícsőségesen Rómába vonult: ugy most Ledochowszki az egész világ katolikusanak öröme között üli jubileumát, Bismarck, a lejárattott Bismarck pedig friedrichsruhei magányában nyög. Ez az Isten keze a történelemben, melyről most Ledochowszki jubileuma alkalmából reméljük, hogy Magyarország egyházi állapotai felett sem rövidült meg, ha Ledochowszkihez hasonló karakterek fogják szolgálni a magyar kath. egyház ügyét.

Fürdőkezdemény a betegeknek. A hazai kerületi betegsegélyző pénztárak országos kongresszusának végrehajtó-bizottságától nyert értesítés szerint ezzel közudomásra hozzuk, hogy a kerületi betegsegélyző pénztári tagoknak alább megnevezett fürdőtulajdonosok, illetve igazgatóiságaik, következő engedményeket nyújtanak: *Ujdtófürdőben* az előidényben július 15-ig és az utóidényben szept. 1—30-ig szabad lakást és fürdést egy-egy egyénre. (Minden kerületből egynek, vagy az egész országból csak egy betegnek. Szerk.) *Fekete-hegyen* az elő és utóidényben a lakások 50%-al olcsóbbak, gyógy és zenédij nem számítatik. *Csibén* az elő és utóidényben a fürdő gyógy és lakás tekintetében 50% kedvezmény adatik. *Buziás* fürdő 50% kedvezményt. *Stubnya* az egész idény alatt mindenben engedményt ad. Felhívának tehát azon egyleti tagok, kik az itt felsorolt fürdőhelyeket, illetve a kedvezményeket igénybe venni kívánják, miszerint az igazoló irat díj és bélyegmentes elnyerése végett az egyleti pénztár helyiségében, Nyitra, Hosszu-utca 2. számú házában, naponkint d. u. 2—6 óráig jelentkezhetnek. Nyitrán, 1895. évi július hó 31-én. *A kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága*

Hol táboroznak bakáink? A közös hadsereg nyitrai ezrede, a 12. most már Kovács-ezred, aug. 5—19-éig Komáromban tartja gyakorlatait, hol aug. 11—19-ig a trencsényi ezredet állítják vele szemben. A zárógyakorlaton aug. 29. és szept. 10. közt Szolgyén, Kőbölkut, Kürt és Perbete faluk között tartja meg vérontás nélküli háboruját.

Szerencsétlenség. *Tótmeggyeren* egy gazdaember árpáját nyomtatta, 12 éves fia hajította a lovakat. A míg az apa vízért távozott, azalatt az egyik ló oly szerencsétlenül ütötte halántékra a fiút, hogy pár percre rá meghalt. A gyorsan előhívott orvos csak a beállott halált konstathatta. — *Nyitra-Ujlakon* júl. 31-én Kosztolnik András 4 éves fiacskáján keresztül hajtott egy béres szekere. A kis gyermek egyik keze teljesen szét van roncfolva.

Emberölés. Felső-Marikóván Sztraka József uradalmi erdészt megátadta egy tot atyafi, az erdész revolvert rántott s támadójára lött, ki a kapott seb következtében július 30-án elhunyt.

Tűz. Kis-Baábon jul. 27-én délelőtt 11 óra körül tűz támadt ismeretlen okból. A nagy szélben porrá égett 18 épület: ház, istállók, pajtak stb. Köztük a plebánus pajtája, kocsiszínje, istálló, összes gazdasági felszerelése. Sajnos, csakis az épületek voltak biztosítva. A kár nagy. A nép a földekben dolgozott aratásban, alig lehetett menteni valamit. Ha az a Tarnóczy-féle fecskendő, írja levelezőnk, mely a községnek 840 frtjába került, hasznavehető volna, a tüzet minijárt kezdetben lokalizálják. Így a pusztító elem ellenében tehetetlenségére voltak kárhözhatva. — *Nyitra-Ujlakon* f. é. július hó 30-án Diamant Manó ujlaki regaleberlő egy szeszes hordaja felrobbant, megriaszta az egész községet. S hogy nagyobb baj nem történt, mely kiszámíthatlan kárt okozhatott volna, egyedül Namer Rezső postamesternek köszönhető, ki elsőnek érkezvén a vész helyére, bent a raktárban pusztító s már a tetőzetet is nyaldosó lángokat eloltotta.

Gabonaárak f. hó 2-án a nyitrai piacon, métermázsankint: Árpa 5.30—6 frt, buza 6.40 frt, rozs 5.50—5.70 frt.

Közgazdaság.

Sertésvész. Festetics Andor gróf földmívelésügyi m. kir. miniszter a következő nagyfontosságú leiratot intézte a nyitrai megyei gazdasági egyesülethez: „Az ország több vidékén fellépett sertésvész és sertésorbánok következtében a ragályos igen sok községi tenyészkán is áldozatul esvén, szükségem merült fel annak, hogy ezen kanok mielőbb újakkal pótoltságának s az azoknak hiánya folytán előállható s különösen a kistenyészőre súlyosbodó anyagi károsodásnak eleje vétessek. Tekintettel arra, hogy igen sok, tenyészkánra különben igényt tartó község épen a ragályos ragályoskodásának következtében a szükséges tenyészállatoknak beszerzésétől óvakodik, figyelemmel más részről arra, hogy sok község viszont anyagi eszközöknek hiányában kénytelen a kanok beszerzéséről lemondani, elhatároztam, hogy az egyes községeknek a szükséges tenyészkanok beszerzését a rendelkezésemre álló kanok számaig megkönnyítem. Tudomásul vétel, további megfelelő és sürgető eljárás céljából értesítem ennelfogva az egyesületet, hogy hajlandó vagyok kedvezményes áron és ugyanilyen fizetési feltételek mellett a folyamodó községek részére a mezőhegyesi m. kir. uradalmi ménes uradalom állományából nagyobb számban eladásra kijelölt kondorsziú mangolica fajta s teljesen egészséges kanokat rendelkezésre bocsátani. Ezen kanoknak darabonkénti rendes becsára 60 frt, a folyamodó községek részére azonban azokat 36 frtért s három feléves fizetési részletre engedélyezem. Felhívom ennelfogva az egyesületet, hogy a községek ezen szükségletéről tájékoztatást szerezve, azokat ezen beszerzési módra figyelemmel utasítsa folyamodóványaiknak mielőbbi benyújtására, mivel ezek a beérkezés sorrendjében fognak tekintetbe vétetni. — Kelt Budapest 1895. évi július hó 4-én. *Festetics s. k.* Midőn a miniszternek ezen hathatós s a községekre nézve nagyon előnyös intézkedését a községi előljárással és képviselőtestületek tudomására hozzuk, egyttal főkérjük őket, hogy tenyészkan szükségletüket az egyesület titkári hivatalának mielőbb bejelentsek, nehogy más vármegyék községei által megelőztessenek. Ezen tenyészkanok csak korlátolt számban állanak a községek rendelkezésére s az igények a jelentkezés sorrendjében lesznek kielégítve.

Árpavásár Nyitra. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által szeptember hó 2-án Nyitra rendezendő árpavásár szabályzata, valamint a bejelentési ívek most kerültek ki a sajtó alól, melyek a nyitrai megyei gazdasági egyesület titkári hivatalához intézett megkeresésre úgy a termelőknek, mint a kereskedőknek rögtön megküldetnek. A bejelentési ív augusztus 18-ig, a bejelentett árpaminták pedig augusztus 27-től 30-ig küldendők bérmentve az „*Árpavásár rendező bizottság*” címére Nyitra. Minta gyanánt 10 kg. küldendő két 5—5 kg.-t tartalmazó erős vászonzacskóban. A gazdaközönség figyelmébe ajánlatik az árpának tökéletes megrostálása, mert az ilyen árut a kereskedők, sör- és malátagyárosok sokkal jobban fizetik. A minták az eladásra elkészített garadából vétessenek, vagyis olyan minta küldessék

a vá-arra, a milyen az eladandó készlet, nehogy az árpa átadásánál viták merüljenek fel. A nyitrai árpavásárnak semmi kiállítási jellege nincs, ide tehát a sárga vagy a tarka árpa éppen úgy beküldhető, mint a legszebb fehér árpa. Itt minden minőség megtalálja a maga vevőjét, mert úgy a külföldi, mint a hazai nagykereskedők, sör- és malátagyárosok elismeréssel üdvözlők a nyitrai árpavásárt s közülük már eddig is számosan bejelentették a vásáron való megjelenésüket. A múlt évben Galgócon rendezett árpavásáron is tapasztalható volt, hogy az árpavásárnak a felvidéken való rendezése úgy a termelőre, mint a kereskedőre egyaránt előnyös. Az árpavásár szabályzatában gondoskodva van arról, hogy az üzletkötésnél a termelő, mint a kereskedő érdekei megóvassanak.

Szőlőoltványok kezelése. A nyitrai megyei gazdasági egyesület a f. augusztus hó 5-én reggeli 8 órakor saját amerikai szőlőtelepén oltványkezelési tanfolyamot rendez. Bernhard Rezső, kerületi szőlészeti felügyelő ez alkalommal fogja bemutatni, hogy az iskolázott oltványok a kibontástól kezdve a kiszedés idejéig miként kezelendők. Miután a szőlőoltványkezelés foglalkozó szőlőtulajdonosok e téren még kevés tájékozottsággal bírnak, saját érdekükben áll, hogy ezen munkálatokat megtanulják. Ugyancsak hétfőn, e hó 5-én a magántulajdonosok oltványait is meg fogja tekinteni a szőlőzeti felügyelő s azok további kezelését illetőleg utbaigazítással fog szolgálni. Augusztus hó 6-án reggeli 9 órakor Komjáthón a vasúti állomás melletti uradalmi szőlőben lesz oltványkezelési tanfolyam.

Peronoszpóra. A kis-baábi és románfalvi szőlőkben föllepett erősen a peronoszpóra, még azokban is, melyek jun. második felében permetezve voltak. Hát meg abol ezt elmulasztottak. Most már egy hektoliter vízbe 4 kiló kék gálicit és 4 kiló ójtott meszet használnak. Szőlő szőpen mutatkozik, a korai fajok kezdenek színt ölteni.

A sertésvész Nyitrai megye alsó részében még mindig tart. A csordáknak negyedrésze is alig maradt meg. A gr. Károlyi uradalom 800 darabból álló sertésállomány, mely Pikó-pusztáján van elhelyezve, eddig ugyan még érintetlen, félni lehet azonban, hogy a *kriszist* nem kerülheti ki.

Irodalom.

A vallásháború Magyarországon.

A legújabb egyházpolitikai röpirat. Nem tudjuk ki írta a nagy októberben 70 lapra terjedő füzetet, azt sem tudjuk, ki küldte be szerkesztőségünkbe, annyit látunk csak, hogy Budapestben a Hunyady Mátyás intézetben van nyomtatva. De annyit mondhatunk róla, hogy öt év alatt, amidőn egész legióját enemi röpiratoknak pro és contra volt alkalmunk olvasni, ez a legtartalmasabb, legszebb és legigazabb.

Szerzője államférfiú áttekintéssel rendelkezik, ismeri az egyházpolitika keletkezésének, vajudásának, kifejlésének csinját-binját; egész a miniszteri tanácssteremig mindenbe van beavatva s amit tud, azt nagyszerűen, pragmatikus rendben tudja csoportosítani. Irályához képest pedig csak két férfiut, két zurnalisztát ismerünk ez idő szerint hozzáfoghatót: Kaas Ivort és Bartha Miklóst.

Ily tulajdonságokkal rendelkező röpiratot, természetesen, hogy élvezet olvasni. Erre már igazán és nem a szokott sablon szerint azt mondjuk: ezt kellene minden a vallása és hazája érdekeiért lelkesülő férfúnak tanulmányozni Magyarországon. Ismeretesek ugyan nagyjából minden ujságolvasó előtt a közelmúltban lefolyt hazai események; de ezek oly rohamosan következtek egymásra, hogy kevésnek van tiszta áttekintése róluk s innen van, hogy sokan egész elfogultan ítélnék a bekövetkezett mai állapotról. Ki bolygatta fel tulajdonképp a vallási bekét, mi hozta létre a legújabb vallási törvényeket, melyeknek hordereje ma még beláthatatlan, miért jött létre és mit akar a néppárt? Ezekről a kérdésekről, jöllehet itt szemünk előtt vettek fel és vajudtak, már is sok rossziszemű vagy avatatlan felelettel találkozunk. Mert a kormány minden mó-

don, kivált a sajtója s az ő sugalmazására irt röpiratokkal igyekeznek a felelőséget elhárítani magáról s meghazudtolni mindazt, amit eddig elkövetett.

Nemrég is „Az új hármasszövetség” címen egy röpirat jelent meg a néppárt ellen, mely a jogért küzdő papságot, népet és honorációrokat a legnemtelenebb vádakkal illette, hogy meghamisítsa a történelmet s a kormánypárt érdekében népszerűtlenné tegye a legigazságosabb mozgalmat.

Am a fennebbi röpirat átolvasása után kell hogy minden igazságos itéletű ember megvesse az ilyen ragalmazókat, mert egy képen látja maga előtt az öt év történelmét, melyet meghamisítani vagy az erőszakoskodók javára elmagyarázni nem lehet. Ha nem szentesítetik a kötelező polgári házasság, nem születik a néppárt, — mondja helyesen a röpirat szerzője; tehát a néppártot nem tudom mi csoda ó-konzervatívok vagy reakcionáriusok utódjának senki ne mondja. Ne hazudjék senki.

Hivei vagyunk országunknak, nemzetünknek, királyunknak, — de hitünknek is, amint voltunk mindig s ez a meggyőződésünk tett bennünket most néppárttá, mert veszélyeztetve látjuk hazánkat és — hitünket. Senki minálunk más indokot ne keressen.

S mivel a folyton változó vélemények és nézetek, de kivált a megfizetett napi sajtó megtevesztő hatása alatt ezt még sokan, az egyháziak közül is, nem értik: ajánljuk a jelen röpirat olvasását és terjesztését. Lángoló hazafiasággal s igaz keresztény szellemmel van az megírva, tárgyilagos felfogással mérlegeli az új események és törvények egész mivoltát. Tartalma vezércikkek alakjában a következő címekre oszlik: A keresztények üldözése. A készülő vihar. Harc a családeért. Revíziót követelünk! A júliusi pátensek. A nyitrai választás.

Ha valaki olvasta Kaas Ivor cikkeit a „Nemzeti Ujságban”, az ezt a füzetet nem egyszer, de ismételtelen el fogja olvasni, egészen hasonló módorú az. Az események közvetlen megfigyelője, az igazságért lángoló férfiú, kit semmi sem veszteget meg, ki úgy mondja a dolgot, amint látja, átötvve a ma már oly ritka hazafias és vallási szellemmel: ez nyilatkozik meg minden során. A modern liberalizmusról pl. tartózkodás nélkül így rántja le a lepelt: „A liberalizmus gyűlöli a kereszténységet. Tanításai nem ismerik az Ur Jézus Krisztust. Elvei megtámadják a vallást s legkülönösebben a római katolikus egyházat, mely *legelősebben ellentáll a vallástalanságnak*. Ameddig a hatalmat meg nem szerezte magának a szabadelvűség, ki nem kötött az egyházzal, hanem beérte elméleteinek terjesztésével. Kigunyolta a hitet s megsztalta a filozófiát; kételyeket és közönyt támasztott az emberekben s pártolta a naturalizmust és a könnyelműséget. Bűnökre csábitotta az emberiséget és felmentette a vezekléstől. Kultiválta a pénzt és az élvezeteket s megvetette az erényt és szegénységet. De midőn ilyen eszközökkel megejtette a társadalmat, aztán megszerezte a többséget és meghódította az államot: hatalmának elbizakodása határt többé nem ismert s megtámadta az egyházat, hogy szétrombolja a kereszténységet. *Ez a kulturharc keletkezésének oka és előzménye, mindenütt és minálunk*. Az antikrisztianizmus Magyarországon Tisza Kálmán tizenöt évi kormányzása alatt fogantatott és született...”

Igy már nem a zurnaliszta, nem a történész, hanem a melyenlátó filozóf és szociológ beszél, aki kitanulmányozta a fejlemények okait és van érzeke hozzá, hogy azokat megértse és leplezetlenül elmondja.

A röpirat történeti okmányul fog szolgálni a késő utódoknak, hogy híven ismerjék belőle, kik és mily módon tették kereszténytelenné a hazát és kik küzdöttek itt a XIX. század végén az ősi erényért.

Midőn tehát ismételve ajánljuk a becses röp-

iratot olvasóink figyelmébe, abbéli reményünknek adunk kifejezést, hogy nem veszhet el addig minden, ami keresztény e hazában, míg olyan férfiai lesznek, mint e füzet szerzője, bárki legyen az.

***** CSARNOK. *****

A gyilkos anya.*

1880. évi január hó 10-ére virradott.

Sűrűn hullott a hópehely s a tomboló vihar szerte-szejjel szórta-dobta a télnek ezen fehér pillangóit.

Az egész természet olyan dermedt, mintha minden élet kihalt volna belőle. Ember és állat megregettenve mind sietett valami barátságos száraz zugban menekülést keresni a kegyetlen szélvész s a fagy ellen.

A vihar majd éles süvöltéssel, majd tompa morajjal tör ki rettenetes haragjában. Bősz őrgöngyöse keresi, hol okozhatna életet kioltó bajt: s ropogva-recsegve viszi le a szegény zsellér viskójának laza födelét, a szomszédban meg ledönti az istálló vályogfalát vele.

Boldogtalan utas, kit sorsa e zord időben utra szállni kényszerít.

S ezen fekevesztett elemi erőnél borzasztóbb vihar dühöng a faluvidéki cigánykunyhóban.

A földön hevenyészett tűzhely mellett ott guggol a vén cigányasszony, s a mennyeiben atkozódása nem akadályozza, szítja a tüzet, egy-egy szalatt rakva oda az imént az utszéli sövényből kilopott vesszőkből.

A vén cigány a tűzhely előtt foglal állást, mintha azt valami ellenség ellen megvédeni akarná, baljában három burgonyát szorongat görcsösen. Istentelen káromlása iszonyatos, tulharsogja még a kint dúló orkan zaját is.

A kisdud kunyhó közepén magas, mintegy 30 éves bánatos cigányasszony áll. Kopott ruhájának redőibe egy 8 éves rajkó kapaszkodik, meg egy 6 éves cigányleányka, kik zokogásukkal kísérik anyjuknak esdeklését.

— Oh, ne kergessenek el most e borzasztó viharban. Elpusztulok gyermekeimmel együtt.

— Igen, te lusta beste, — visít a vén cigány, — koldulni nem tudsz, lopni nem tudsz, munkát sehol sem kapsz, s most mi tartunk el téged kölkeiddel, pedig nekünk sincs egyetlen betevő falatunk sem. Eltakarodsz innen.

— Eltakarodsz innen, — ismétlé a vén cigány. — Átok fekszik rajtunk azóta, hogy ide jöttél kunyhómba. Fiam miattad halt meg olyan fiatalon. S most vén napjaimat is te keseríted, te rántod ki számból gyermekeiddel az utolsó falatot. Ehen kell vesznünk, ha te velünk maradsz. Takarodjál.

— Atyám légy irgalmas — viszonzá a fiatal cigány. Nem híven apoltam férjemet nagy betegségekben? De ki tehet arról, ha a beteg virág idő előtt lehull? Nézd ezen ártatlan gyermekeket. A te véreid, ne hagyd őket elpusztulni, mint a hajléktalan vadat.

A vén cigánynak mintha könny lopózott volna szemébe. Elémult. A vén cigányasszony azonban mint az őrgöngy ugrott fel, rátámadt a fiatal cigányasszonyra s ütlegelni kezdte.

— El, el innen — kiáltá a dühöngő. — Nem tűrlek itt tovább, mert éhen kell halnunk miattad.

Erre a vén cigány is, a kinek szive egy időre meglágyulni látszott, káromkodásával vegyült bele a siketítő zajba s kifelé kezdte tuskolni a fiatal menyét, mialatt felesége azt agyba-főbe verte.

A vihar mintha röstelte volna, hogy nálánál bőszebb elemek is vannak e világon, pillanatra lecsendesült, a hogy a fiatal nőt a kunyhóból kilöktek. De csakhamar összeszedte erejét s annál

* Az ezen bűnügyre vonatkozó iratok a nyitrai kir. törvényszék irattárában őriztetnek.

nagyobb dühvel tört ki s a hajléktalanok szemébe csapdosta a havat.

A boldogtalan anya kezőknél fogva gyermekeit s a felhomályban térdig érő hóban gázolt céltalanul, legalább valami olyan helyet keresve, a hol őket a szél ne bántaná.

— Oh, hatalmas Isten! Oly nagy, tágas e világ s ezen elhagyott, szerencsétlen árváknak nem jutott rajta még csak annyi hely sem, a havó fejüket lehajthatnák. Ne hagyd őket elveszni!

A bujdosók végtére valami szérus kertbe értek s az anya a szalmakazalhoz vezette gyermekeit. A havat kezével hanyta el, azután lyukat vájt oldalába, amelyben gyermekeivel együtt kissé felmelegíthették már-már megdermedt tagjaikat.

Ez alatt kihajladott. Nem törődve a havazással s a szélvészszel, utra kelt a kis csapat.

A faluba élelmet mentek koldulni. De a falunak amugy sem gazdag népét a roszt termés s a tartós kemény tél nyomorba juttatta. Nem kaptak egy betevő falatot sem, pedig már egész napon át éheztek.

Már délre járt az idő, mikor a vihar dacára a szomszéd községbe indultak, befogadást remélvén az ott lakó ismerős cigányoknál. Késő este volt, mire oda értek. Csak az asszony s gyermekp volt odahaza, a kik nem éppen barátságosan fogadták a hajléktalanokat s értésökre adták, hogy az éjszakára náluk maradhatnak ugyan, de ennivalójuk sincsen.

Ejjél tájt érkezett haza a férfi nép. Két cipőt, öt tyukot, turót, néhány zsák burgonyát hoztak.

Lett is erre sürgés-forgás és öröm a kunyhóban.

Az asszonyok hevenyében a főzéshez fogtak. A tyukok tollát dűnyháikba tömték. A férfiak pedig a maradék burgonyát ott közelben a hóba ástak el, hogy reggelre, mire a községi elüljáróság kutatni jön hozzájuk, nyoma se legyen a lopott holminak.

A gazdag lakomat híven osztották meg vendégeikkel, sőt midőn a bujdosók hajnalban tovább indultak, sült burgonyát s darab kenyeret is adtak nekik utra valóra.

Az elkergetett anya csak tovább bolyongott gyermekeivel. Célja volt nővérét felkeresni, a ki valami tizedik faluban lakott.

Dél felé faluba érve, házról-házra koldult, de egy-két nyers burgonyánál egyébre nem birt szert tenni. Leverten hagyta el a kis falut. Már már esteledett, midőn egy tanyához ért. Nagy szalmakazal állott az út mellett. Ezt gondolta, hogy alkalmas éjjeli szállás lesz. Azonnal munkához is fogott s a vájt lyukban csakhamar helyezkedett el a gyermekekkel együtt. Utra valójukat már napközben fogyasztották el s csak a kevés burgonya volt még meg, azt is azon nyersen koldították el.

Az ut fadaralmi mély álomba szenderítettek az anyát s a gyermekeket egyaránt. Már jó világos reggel volt, midőn a tanyabeli béresek a kazal mellett a szétszórt szalmát észrevették, s a hivatlan vendégeket az éjjeli szállásból kizavarták. — Hiába rimázkodott a szegény cigány, hogy ne bánták. A béresek véresre verték. — Ki is kegyelmezne a kőbor cigányasszonynak.

Ehen s dideregvé folytatták utjokat. A kis leány már kimerült, s nem volt képes tovább haladni. Az anya tehát karjára vette, s úgy gázolt a nagy havon, a fiu pedig az ő lába nyomán haladt. A fázasztó utban csak lassan törtek előre, s már jó ideig mentek, midőn a határban egy kökereszthez értek. — Ott megállapodtak, hogy legalább kissé megpihenjenek, s a kereszt őket a szél ellen megvédi.

A gyermekek az éhségtől s a hidegtől elkínnozva sirtak, de keserves sirásukat elnyelte a vihar sivitása. Hiába csitította őket az anya szép szóval, hiába ütlegelte, mindig csak hangosabb zokogásba törtek ki.

Jó időt töltöttek már így a kereszt alatt, midőn egyszerre borzasztó gondolat villan meg az anya agyában: elemészti mindkét gyermekét.

Hirtelen felugrott, mintha maga is megijedt volna az iszonyu gondlattól. Karjára kapta fel a leánykát, a fiut kezénél fogta s tovább indultak.

Borzasztó gondolat. A Megváltó keresztje, a legmagasabb szeretet jelvénye alatt határozza el az anya, hogy megöli gyermekeit.

Nemsokára erdőbe értek. Lábnymokat sehol sem láttak. Kinek is volna kedve bolyongani ilyen időben. Mégis aggódva nézett körül az anya. Midőn pedig látta, hogy élő lény sehol közelben sincsen, legfőkébb a prédára éhes varjak és hollók krákolnak kővályogva a levegőben: karjáról levetette a leánykát s mint a tigris rohant a havon heverő gyermekekre, s addig fojtogatta, míg csak életet sejtett benne.

A felig meztelen cigányfiu elborzadva e látványtól, messze szaladt, szemmel tartva édes anyját. Fajdalmas sirását a szél zugása fojtotta el.

Az anya látván, hogy a leány már nem mozdul, a fiut kereste. Ez azonban jó távol állott, s mihelyt anyja feléje közeledett, mindig néhány lépést keresztül bukdácsolt a havon.

Az anya a sok nélkülözéstől s az ut fadaralmaitól ellankadva, s borzasztó tettétől felizgatva, nem bírta a fiut elérni. Szép szóval hívogatta, majd meg kenyeret ígért neki, s valahol a ruhája ráncái közel elő is szedett egy burgonyát. Így tartott az örült hajsza vagy egy óra hosszat, míg csak az anyának végre sikerült a kis fiut magához édesgetnie.

Alig jutott a fiu közelébe, őrgöngyve támadta meg, s megfojtotta úgy, mint hugát.

Ezalatt beesteledett. Az anya kiért az erdőből s a nem messze fekvő falu felé irányozta lépteit.

A falun kívül állottak a pajták. A legszélsőhöz ment, s ott egy deszkát kifeszítve, a részen bebújt.

Egész napot és éjjelt töltött ott élen-szomjan, nem mervén kibujni a szénából, melybe nyakig beletemetkezett.

Másodnapra takarmányért jött a gazda. Nagy bámulatára éles sikoltással esett előtte térdre a szegény cigány. Zokogott, könyörgött, hogy ne bántsa, a miért megölte gyermekeit.

A jó földműves azt hitte, örülte volna dolga, s az esetet azonnal bejelentette a községi elüljáróságnak.

A nyomozás megindult, s a két kis lurkót ott találták az erdőben.

A községi elüljáróság az igazságszolgáltatás kezébe juttatta a bűnös anyát.

A kir. törvényszék vonta őt felelősségre.

A szánandó nő elmondta, hogy kergették el őt a kunyhóból a rettenetes hófúvásban, hogy bolyongott, s hogyan kapott menedéket a cigánykunyhóban, hogy verték el a béresek, s hogy fojtotta meg gyermekeit.

Ezalatt egy arcizma sem rándult meg. Halk hangja nem remegett a felindulástól, szemében a könnynek nyomát sem észlelték. Mervén bámult maga elé, midőn gyászos esetét előadta.

— Mondja meg — kérdezték tőle bírái — miért ölte meg gyermekeit?

— Attól féltem, hogy éhen halnak, vagy megfagynak. — Ez volt válasza.

A bíróságok tíz évi fegyházat szabtak a nyomor ezen édes gyermekére.

Büntetése már letelt. Fiatalon került be a fegyházba, s mint vén asszony került ki abból.

A kunyhó, melyben hajdan boldogságát töltötte, s melyből kegyetlenül elkergették, kiszabadulásakor már nem állott. — Az öregek elhaltak. — Senkije sincsen már. S csak faluról-falura kóborol, s koldul. Néha még a hajlékot adó cigányok lopott holmiját árulgatja az ismeretlen tanyai nép között.

H. J.

A fagyalt.

Irta: *Granling Kornél.*

Igy vakáció alatt megelevenül a mi háznak esendes tájéka. A városban lakó bácsik és nénik már június közepe óta küldözik az óriási láda ruhákat, melyek sötét fényt vetnek a megérkező családok nagyságára nézve. Péter-Pál után pedig (mikor az iskolák elég megdöglötlenül egyszerre szerte bocsátják növendékeiket) megérkeznek maguk a családok, négy, öt, nyolc gyerekekkel. Mert a városiak szerint a falut határozottan azon célból teremtette az Isten, hogy legyen hol nyaralni. Minden oly falu, mely nem erre a célra szolgál, teremtés dolgában alaposan elhibázott.

S ilyenkor aztán vig élet kezdődik. A vendégek a házigazdákat beszorítják egy szobába s a többi maguk foglalják el. A gyerekek a nyaralást szabadalomnak veszik minden kigondolható esztalanságra. S milyen leleményesek a pajkoság dolgában?! Az egyik a Bodri fülét nézi guminak s erős kísérleteket tesz, hogy kihuzza azt kétszer akkorára. A Bodri persze megkapja a kintő kezét s van akkor elszörnyűködés. A mamák a humanizmus nevében követelik a „harapós dög” agyonlövését.

S minden napnak van valami programja. Első nap a Jancsi gyerek megnyergeli a kis borjút. Második nap a kis borjú ledobja a Jancsi gyereket. Csak a feje törött be. Harmadik nap felmászik a Pista gyerek a fára körtét szedni. A körtefa semmivel sem udvariasabb a kis borjunál s a Pista gyerek lepottyán. No semmi, csak a lábát ficamította ki. A negyedik nap a Géza gyerekek mászik fel a galamb-duceba fiagalambot szedni s mialatt ő a lukakban kutat, a létra szerencsésen kicsuszki lába alól s ő ott marad a két kezén függve. Persze van elszörnyűködés, míg a kocsis le tudja onnan hozni. A mamák összecsofolják a megmentett gyereket s erősen állást foglalnak a ducc eltávolítása érdekében.

És ez így megy napról napra szakadatlan variációkban.

Végre a tizennegyedik nap felé általános lesz az óhaj, hogy a háziasszony csináljon fagyaltot. Mert kérem izgalmas egy nap a fagyalt csinálás napja. A cseléd már korán reggel mossa a kútnál a fagyalt-gépet. A háziasszony megfőzi a szükségeseket s csak akkor veszi észre, hogy a tejszín megromlott. Persze van ijedtség. Lotti néni siet kiségetni a zavarból.

— Ugyan édes fiam, semmi az. Küldj el a tejcarnokba.

— Jaj néni azt itt nem is mérlik.

— Hát honnan veszitek ti a tejet?

— Rendesen magunknak van. Ha pedig kifogyunk, a paraszt asszonyoktól lehet kapni.

— Hát végy most is tőlük.

— Igen, de azok már reggel bevitték a piacra. Nem lehet fagyaltot csinálni.

Az utóbbi kijelentés általános elszörnyedést szül. Végre határozatba megy, hogy csináltassék tejjel. A háziasszony semmiről sem áll jól, de azért megcsinálja a fagyaltot.

Milyen érdekes az, mikor leteszik a jégre, mikor megsózzák a jeget, mikor beleillesztik a gépet. A közben forgatásban egymást váltja fel a fiatalság. Ha pedig a gép drága tartalmából valami kitalál locsogni a sós jégre, azt onnan kanalazzák fel. S milyen felséges az. S aztán van egész nap miről beszélni. Szászor is leszadnak megnézni, hogy fagy-e már?

— Fagy?

— Nem fagy?

— No egy kicsit talán fagy?

— Megáll benne már a kanál?

— Még nem?

Zug a sok kérdés a küldőre felé.

Lotti néni megjegyzi, hogy:

— Ha nem is lesz elég fagyalt, de lesz olyan créme féle.

Délután a fiatalság a játéka után lát. Hanem nem igen megy a játék. Mindenki arra gondol, hogy el ne késsen az uzsonnáról.

Mikor hazamennek, már messziről kérdik a háziúrtól, aki épp a jégveremből jön.

— Megfagyott?

— Dehogyan fagyott. Hullámszik, mint a Balamon.

— No nem tesz semmit. Fel kell hozni úgy, a hogy van. Az egyszer megesszük így is.

A gép előkerül s hasonlókép előkerülnek a jégre letett üvegtányérok is. A család jóízűen lát a fagyalt embrió elköltéséhez s jöllehet leveses kanállal kell azt enni, azért az nagyszerű, főleg, a milyet a cukrász nem tud csinálni...

Törvényszéki csarnok.

Magyar kir. Curia által elintéztett perek jegyzéke. Porjesz Róza felperesnek, Reichert Reich Fülöp ellen házassági kötelék felbontása iránt, — a II-od bir. it. hbb.

Pozsonyi kir. itélő tábla által elintéztett perek jegyzéke. Nagy-tapolcsányi tak. pénztárnak, ifj. Petrik István és társai ellen 2500 ftos váltóperben, — az I-ső bir. végzés helyben hagyva. — Krajcsóvits Istvának, Stadler szül. Kuna Zsuzsanna és t. ellen 50 ftos váltóperben, — az I-ső bir. it. hbb. — Bäck Márk és fia cégnek, Freiwirth Gáspár ellen 13 frt, 51 kr iránti váltóperben, — az I-ső bir. it. megváltóztatva. — Labutka József felperesnek, Sutka Mátyás és Zájác Mátyás és t. ellen ingatlan birtoka és jár. iránti perben, — az I-ső bir. it. hbb.

A nyitrai kir. törvényszék által 1895. évi. július hó 30-án elintéztett perek jegyzéke. Özv. Czeisel szül. Czeisel Anna és társa felpereseknek, Czeisel András és t. ellen birtokközösség megszüntetése iránt, — a birtokközösség megszüntetve. — Vörös Katalin és társainak, özv. Braun Adolfné szül. Stern Sali és t. ellen zálogjog törlése iránti perben, — felperesek keresetének helyyadva. — Lenésés Emerentianak, Lenésés Ferenc és társai ellen vagyonközösség megszüntetése iránt, — az ítélet hozatala mellőzve, a perköltségek kölcsönösen megszüntetve. — Morávek Márton és társának, Machovics János és társa ellen ingatlanok birtoka iránti perben, — felperesek keresetükkel elutasítva.

Telefon.

Világos Cesar. Málhája miatt halasztotta el utazását. Holnap megy utaváloival együtt.

Csaca. Köszönet; megkaptuk. Üdvözöljük tevékeny működéséért.

Leikkész az iskolában. A dolgozat igen sikerült, de terjedelmes volta miatt lapunk hasábjaira nem való, hanem valamely szakkozonyba. Ott örömmel veszik; azért félretettük s adandó alkalommal kézbesítjük. Üdvözlét.

Gmunden. Méltóságod tárcáját („Salzburg és vidéke”) elcsente a „Pécsi Közöny”, anélkül, hogy megnevezte volna lapunkat. Vigyázzon, hogy kézi tárcájával is valahogy úgy ne járjon.

Eladó szőlő.

Alsó-Csermányon a tégla-gyár közelében egy 1358 □ öl területű finom fajta és teljesen fillokszeramentes 15. sz. **szőlő** (évi termés 25-30 hektoliter) szabad kézből eladó.

A szőlőben van egy csinos, zsindeyllyel fedett hajlék, mely nyaralásra is felette alkalmas. Van benne két padlózott szoba magas új ablakokkal, konyha, présház, élőkamra, fakamra, egy kisebb és nagyobb istálló; nagy veranda; szép gyümölcsös; nagy pince és kütünő vizű kut.

Tudakozódhatni **Kardos Mihály** járásbírósi hivatalozójánál Csermányon, vagy a „Nyitramegyei Szemle” kiadóhivatalában.

Részvény-alaptőkéje 100,000 frt, 1000 darab részvényben.
Betétek állománya 880,000 forint.

A NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett; leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;

kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra 17 1/2 evre 10%-al;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árforlyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Alapított 1869-ben. — Székháza: Városháztér 3. sz.

268/1895. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi XL. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbíróóság 608 számú végzése által (Dr. Graner Gyula bpesti ügyvéd) Spiczter Gerson végrehajtó javára **Streihér Alajos** ellen 60 frt 6 kr tőke, esedékes 6% kamatai és eddig összes 40 frt 96 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 308 frt 20 kr-ra becsült, „Bolti helyiségben” rőfos kelmek, vas és egyéb bolti tárgyak, bolti állványok, 2 szelelő rosta, cséplőgép, járgány stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 4287/95. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Ghymesen, alperes lakásán leendő eszközlésére 1895-ik év augusztus hó 9-ik napján délutáni 2 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi XL. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi XL. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nyitrán, 1895. évi július hó 27-én.

Vital Gábor,
kir. bírósági végrehajtó

Lakhely-változtatás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy lakásomat

Kalmár-utca 13. sz. Braunsteiner József-féle házba, I. emelet

tettem át.

Tisztelettel

özv. Bellák Jánosné,
nőruha-készítő.

VASUTI MENETREND.

ÉRVÉNYES 1895. ÉVI MÁJUS HÓ 1-TŐL.

Budapest ny. p. u. - Marchegg - Bécs.

	Sz.-v.	Sz.-v.	Gy.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.
Budapest ny. p. u. ind.		6:00	7:30	8:00	9:20	2:20	2:45		5:45	6:50	9:50
Rákos rendező p. u.		6:14	7:30		9:34		3:00			7:05	10:06
Palota-Ujpest		6:26	7:30		9:45		3:13			7:17	10:18
Dunakesz		6:37	7:30		9:55		3:25			7:28	10:29
Göd		6:57	8:03		10:13	×/2:52	3:47			7:45	10:50
Vác		7:11	8:03		10:26		4:02			7:59	11:04
Verőce		7:25	8:22		10:36		4:10			8:11	11:15
Nagy-Maros-Visegrád		7:33	8:22		10:45	×/3:10	4:29			8:20	11:23
Nagy-Maros		7:44	8:35		10:55		4:43			8:31	11:34
Zebegény		7:52	8:35		11:02		4:55			8:39	11:42
Szob		8:01	8:42		11:11		5:09			8:50	11:54
Esztergom csavargózás	×	8:03	8:42		11:16		5:14			8:55	11:54
Garam Köve-d		8:16	8:52	9:10	11:25	3:34	5:26			9:05	12:04
Párkány-Nána ér.											
Balassa-Gyarmat ér.		1:09		7:51	7:51						9:58
Léva ér.		11:47		6:49	6:49						8:30
Párkány-Nána ind.		8:20	8:54	9:12	11:33	3:36	5:32			9:10	12:12
Köbölkút		8:39			11:50		5:59			9:30	12:32
Kürth		8:54			12:03		6:18			9:45	12:47
Perbete		9:06			12:14		6:34			9:57	12:59
Údvárd		9:16			12:23		6:44			10:07	1:09
Érsekujvár ér.		9:24	9:34	9:50	12:32	4:14	6:54		7:28	10:17	1:19
Tót-Megyer ind.	3:40		9:40	9:56	12:58	4:20		4:30	7:33	10:25	1:29
Tót-Megyer ér.	3:57		9:50		1:10	4:30		4:46		10:37	1:43
Nagy Bélic ér.	10:27		3:56		8:48	8:48		8:48			10:27
Aranyos-Marót ér.	8:50		2:38		8:25	8:25		8:25			8:50
Tót-Megyer ind.	3:58		9:52		1:20	4:31		4:47		10:39	1:58
Tardoskéd	4:08				1:28			4:57		10:47	2:07
Tornóc	4:34		×/10:07		1:44			5:19		11:04	2:26
Vagsellye	4:45				1:54			5:30		11:14	2:37
Galántha ér.	5:04		10:23	10:35	2:07	5:01		5:50		11:28	2:52
Nagyszombat ér.			11:44		3:49						4:34
Zsolna ér.			2:10		8:37					4:01	
Galántha ind.	5:20			10:36	2:14	5:02		5:53			2:58
Dioszegh	5:34				2:26			6:08			3:10
Födémés	×/5:44							×/6:19			
Szempe	6:06				2:49			6:41			3:35
Cseklyész	6:23				3:00			6:58			3:48
Szöllös	6:40				3:11			7:16			4:00
Pozsony ér.	7:05			11:22	3:26	5:47	Gy.-v.	7:45	8:49		4:18
Szakolca ér.				3:38	9:04	9:04					9:06
Zsolna ind.		11:50		5:40	5:40		2:45			2:45	3:38
Galgóc-Lipótvár ind.		3:55		5:40	11:20		5:37			5:37	8:55
Pozsony ind.		7:15		11:26	3:44	5:51	7:02		8:50	7:10	4:36
Vöröshíd		×/7:21			3:54					7:17	
Lamacs		7:27			4:03			×/7:16		7:24	
Dévény-Ujfalu ér.		7:37			4:03			×/7:16		7:34	4:58
Marchegg ind.		7:38			4:04			×/7:16		7:35	4:59
Marchegg ér.		7:49		11:47	4:15	6:12		7:25	9:10	7:46	5:10
Bécs N. cs. é. v. ér.		9:23		1:10	6:08	8:58	8:58				7:05
Bécs o. m. á. v. ér.		9:30		12:45	5:50	7:07	8:25		9:55	9:30	6:45

A vastagabb számok az éjjeli időt jelentik.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

műtrágyával

érhetők el.

Hungária műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.